

ÚVODNÍ SLOVO

V letošním ročníku nedělní školy vám nabídneme tři cykly výkladů: Desatero, Modlitbu Páně a Apoštolské vyznání víry. Jednotlivé úlohy budou doprovázet vybrané biblické příběhy a další aktivity, které Vám umožní téma rozpracovat pro různé věkové kategorie i pro děti různé úrovně vzhledu do biblických látek a témat víry.

Navazujeme tu volně na někdejší výklady z let 1988–89 (pro nižší stupeň s poznámkami pro vyšší stupeň) a částečně na řady Proroci dětem (1999–2001) a Dokud se zpívá (2008–2009). Strukturu jednotlivých příprav jsme se pokusili dále katecheticky i pedagogicky propracovat a dát jí přitom méně odbornickou podobu. V ideálním případě může letošní cyklus završit „dějepisný seriál“ Pozvání na cestu s příběhy ze Starého (2009–2011) a Nového zákona (2011–2013). Plnohodnotně ho však užijete i pro děti nově přicházející do nedělní školy.

MODLITBA PÁNĚ

Jako další cyklus nedělní školy 2013/14 vám předkládáme výklady modlitby Páně. Postupujeme při nich podobně jako při výkladu Desatera. Pokusili jsme se zvýraznit, co znamená, že tuto modlitbu nás učí Ježíš jako svědek zcela zvláštní cesty Boha Izraele. To on je nám ve vyprávění a cestě Syna podivuhodně nablízku. Díky Ježíši, jakožto Synu tohoto Otce, dostává pak i samotné slovo „Bůh“ docela jiný zvuk a naše modlitba docela jiné východisko i perspektivu. Nevoláme k abstraktnímu všemohoucímu, ale k tomu, který nám na naší cestě stojí po boku.

Nedoprošujeme se potentáta, odcizeného problémům těch dole, ale Zachránce, kterému záleží na naší nouzi. Oslovujeme toho, který je nám už dávno nablízku. A svými prosbami odpovídáme tomu, který o nás sám stojí. Ježíš Kristus nám dává zakoušet jeho podivuhodnou blízkost - a tak slova našich modliteb vysvobozuje z pout předsudků a vypočítavosti a učí slovům důvěry i naděje.

Přejeme vám, abyste právě tohle spolu s dětmi objevovali jako inspiraci pro své prosby i pro svá očekávání.

*Za katechetickou skupinu
Tomáš Trusina*

Přípravka má strukturu téměř stejnou jako předchozí díl, Desatero. Pevně doufáme, že se Vám s ní bude pracovat dobře. Berte, prosím, přípravku jako pestrou paletu barev — možností, se kterou budete malovat jedinečný obraz. Takový, který bude vyhovovat Vaší osobnosti, dětem Vám svěřeným i situaci, ve které se společně nacházíte.

Téma — vystihuje v několika jednoduchých větách, o co v lekci jde. Je tu především pro učitele, aby hned na začátku získal vhled do tématu. Naznačuje, kterým směrem se bude ubírat výklad.

Cíle — formulují, kam chceme děti během lekce dovést, co jim chceme ukázat, co mají pochopit, co chceme společně prožít. Jsou formulovány podle věkových kategorií — pro každou kategorii může být cíl jiný, nebo trochu jinak zaměřený. Formulace cíle může a má být také pomůckou při hodnocení lekce — podařilo se mi cíle zvolenými prostředky dosáhnout?

Následuje oddíl nazvaný *Pro učitele*. Tento oddíl je určen především pro vzdělání samotného učitele, pro rozšíření jeho vědomostí, upozornění na častá úskalí a podobně. Neděste se proto témat, která ve vlastní práci s dětmi nepoužijete, která jsme však pokládali za důležitá k výkladu připojit.

Výklad se dělí na *poznámky* k prosbě modlitby Páně a ke katechetickému/zvěstnému příběhu. Z nich by mělo být také zřetelné, v jaké jsou souvislosti. *Úskalí* by měla upozornit na body, které jsou problematické — ať jde o výkladové možnosti, problémová pochopení nebo ztvárnění, atd. Oddíl pro učitele uzavírají *odkazy* — zde najdete často webové adresy, odkazy na knihy nebo články, starší přípravy, pracovní listy, atd., kde je možno najít doplňující nebo variantní materiál ke zpracování příběhu či přikázání.

Oddíl nazvaný *Pro děti* v přísném smyslu pro děti není — je to metodika, jak se získanými informacemi pracovat ve skupině dětí. Rozhodli jsme se v každé lekci mít tři způsoby práce — a tyto tři způsoby budou zaměřeny každý primárně na jednu věkovou kategorii.

Pro předškolní děti — *aktivita s rozhovorem*. Pracuje většinou pouze s prosbou modlitby Páně, bez doprovodného příběhu. Soustředí děti

kolem nějaké akce, předmětu, situace, z toho pomocí rozhovoru dochází k cíli. Kvůli věku často vybírá z prosby jen jeden motiv.

Pro první stupeň — vyprávění zvěstného příběhu. Klasická součást nedělní školy. Snažili jsme se, aby vyprávění mělo motivaci, případně aktualizace. Délka vyprávění je spíš kratší tak, aby se dalo případně bez úprav přečíst.

Pro druhý stupeň — aktivní práce (s textem). Pro starší děti navrhuje me způsoby práce, které zapojí více jejich samostatné uvažování. Pracuje se s textem nebo tématem. Jde nám o to, aby děti nebyly jen pasivními příjemci, ale mohly samy objevovat, přemýšlet a tvořit.

Jak s těmito návrhy pracovat — to je na vás. Navržené možnosti neznamenají, že by se například předškolákům nebo nejstarším nemohl vyprávět příběh. Ale aby byla příručka pokud možno přehledná, spojili jsme s věkovými kategoriemi určitý druh práce. Tak např. ten, komu vyhovuje vést rozhovor (protože to umí líp než vyprávět nebo má před sebou děti, které příběh znají), inspiruje se u nejmladších a upraví si otázky pro starší děti např. tím, že se podívá, co nabízí práce pro nejstarší a bude kombinovat. Doporučujeme v takovém případě si formulovat svůj vlastní cíl (napsat si jej), vytvořit si body, podle kterých budete postupovat, atd.

Pokud máte *smíšenou skupinu*, lze pro starší děti z navrženého materiálu ve variantě č. 3 vytvořit pracovní list, který mohou zpracovávat částečně samostatně (či ve skupině bez učitele).

Oddíl pro děti uzavírá *Přesah* — zřejmě nejpestřejší a nejrozdílnější odstavec v jednotlivých lekcích. Najdete zde vějíř možností od her a činností, které se jinak nevešly, přes otázky k rozhovoru, po shrnutí tématu a jeho aplikaci, dotažení do všedního života dětí atd. V případě Modlitby Páně tu budou také náměty na přímluvy.

Třetí velký oddíl se jmenuje *Liturgie*. Obsahuje návrhy **písní**, krátkou formulovanou *modlitbu*, a *rituál*. Předpokládáme, že děti modlitbu Páně znají, proto v této části máme také *text k zapamatování* (krátký výstižný verš z Bible).

K tomu, aby se děti cítily v neděle „jako doma“, bezpečně a přijatě, přispívá *opakující se řád a určitý rituál*. Důležité je také, aby děti v místnosti, kde se scházejí, měly něco, co je jejich, co ukazuje, že se s nimi ve sboru počítá (pro letošek navrhuje me pro desatero — otcenáš — krédo velký plakát), co také ukáže ostatním členům sboru, co děti probírají. Pomáhá to také vnímat návaznost toho, co se probírá.

Ve většině sborů se na práci s dětmi podílí více lidí, proto je dobré, aby se učitelé před začátkem cyklu shodli na tom, jak bude nedělníka strukturovaná a které části budou v každé hodině opakovat. Opakující se způsob zahájení nebo zakončení, modlitba, píseň, společné dotváření plakátu, společná recitace „hesla“ nebo společné učení probíraného desatera/otčenáše/kréda — to vše pomáhá dětem se cítit dobře — vědí, co se bude dít, počítají s tím, těší se na to. Patří to ke společenství nedělní školy. Konkrétní provedení bude věcí každého sboru, každé skupiny učitelů.

Pokud chcete každou hodinu začít nebo zakončit pravidelně nějakým dialogem, *společnou recitací*, nabízíme několik možností (mimo samotnou modlitbu Páně).

Krátký dialog na začátek:

Učitel: Přicházíme k Tobě, Otče (Bože).

Děti: Neboť Tvé jest království i moc i sláva na věky. Amen.

Parafráze modlitby Páně (*volně podle Eugena Drewemanna M. S. a T. T.*). Pokud se rozhodnete pro tuto parafrázi, můžete každou hodinu přidávat jednu, právě probranou, prosbu.

Učitel: Otče náš,

Děti: *nebeské Ty,*

U: ať se uznává

D: *kým Ty jsi,*

U: ať přijde

D: *co Ty působíš,*

U: ať se stane

D: *co Ty chceš,*

U: jako v nebi

D: *tak i na zemi.*

U: Náš chléb na zítřek

D: *dej nám dnes.*

U: A promiň nám, co jsme zavinili,

D: *abychom stejně tak mohli prominout těm, kteří se provinili na nás.*

U: A nenechej nás samotné ve zkouškách,

D: *ale vyrví nás Zlému.*

U: Protože pravé království, moc a sláva jsou tvoje

D: *na věky.*

Amen.

Společný zpěv modlitby Páně

Modlitbu Páně je možno také společně zpívat. Např. podle nápěvu v Evangelickém zpěvníku 583 (Husitský otčenáš) nebo ve zpěvníku Svítá 238 („Mexický otčenáš“).

Otče náš, jenž jsi na nebesích,
(*Dlaně zvedneme vzhůru do výše ramen.*)
posvěť se jméno tvé.
(*Dlaně zvedneme vzhůru až nad hlavu.*)
Přijď království tvé.
(*Stoupneme si na špičky a vytvoříme co nejvyšší „korunu“ ze zvednutých rukou.*)
Buď vůle tvá...
(*Dlaně jsou před tělem a otáčejí se střídavě nahoru a dolů.*)
...jako v nebi
(*Pravá paže směřuje nahoru...*)
tak i na zemi.
(*...a levá paže dolů.*)
Chléb náš vezdejší
(*Dlaněmi před sebou nakreslíme obrys bochníku chleba...*)
dej nám dnes.
(*...a dáme jej jako sousedovi po levé straně.*)
A odpust nám naše viny,
(*Dotkneme se pěstí pravé ruky hrudi.*)
jako i my odpouštíme našim viníkům.
(*Zkřížíme ruce před sebe a uchopíme se v kruhu za ruce.*)
A neuveď nás v pokušení,
(*Natáhneme dlaně před sebe, jako bychom se bránili, aby se k nám pokušení přiblížilo.*)
ale zbav nás od zlého.
(*Schováme ruce za záda.*)
Neboť tvé jest království i moc i sláva navěky.
(*Přistoupíme k sobě o krok blíž.*)
Amen.
(*Ruce sepneme.*)

Návrh na výtvarné zpracování — plakát

Budeme opět pracovat s obkreslováním rukou, tentokrát budeme vytvářet obraz květin, které rostou ke slunci podobně, jako my se v modlitbě vztahujeme k Bohu a podobně jej potřebujeme, jako rostliny sluneční svit. Pokud by se vám analogie s květinami nelíbila, použijte prostě jen obkreslené ruce — vztažené ruce, to je starobylý modlitební postoj.

Společně s dětmi obkreslíme na delší stranu balicího papír jejich ruku od lokte až k prstům (kraj papíru je země, ruce jako květiny). Prsty mohou být roztažené nebo u sebe. Budeme potřebovat nejméně 10 obkreslených paží (na jednotlivé prosby modlitby Páně). Může jich být víc, je-li více dětí, pokud je dětí méně, obkreslíme obě jejich ruce, atp. Rozvrhněte si místo, aby se všechny ruce vešly, střídejte ruce větší a menší.

Obkreslené ruce vybarvíme tak, aby připomínaly květiny: dlaně barevně jako květ, paže zeleně jako stonek (pokud budete kreslit jen ruce, obkreslujte jednobarevně). Na obkreslování můžeme použít voskovky a na vybarvování vodovky — vodová barva nepřekryje voskový obrys, i když se přetáhne. Plakát dobarvíme, můžeme nakreslit slunce, atd.

Při každé hodině do jednoho „stonku“ píšeme (nebo lepíme natištěnou) prosbu modlitby Páně, kterou probíráme.

Pomůcky — velký balicí papír, voskovky, vodovky, štětce, voda, pastelky.

Úlohy budou postupně s dostatečným předstihem zveřejňovány i na katechetickém webu <<http://katecheze.evangnet.cz>>.

Inspiraci, trpělivost pro práci s dětmi — a vděčnost za zbohacení, jež nám přináší, Vám přeji autoři.